

Kétpólusú bokazene

Szeretnék mérlegelve írni az SZDSZ stratégiai választásáról. Ha sikerül világosan bemutatnom az SZDSZ dilemmáját, az különösen hasznos lehet TGM és **Eörsi István** igencsak dilemmamentes cikkei után. Lábon learatják Demszky zsenge gabonáját, őt magát elküldik zabot hegyezni, és még a cséplőgépet is utána hajtják. Remekül forgatott metaforákkal lefűhrezik, leleninezik, lediktátozzák és lekonzoleszók. Mindezt bevalottan csupán a jövőt illető feltételezések alapján teszik. Nem is érvelnek Fodor mellett, indulását maguk is csak gesztusértékűnek tekintik. Így aztán egyik Gáborunkról sem tudunk meg semmit.

Pedig ez a vita majdnem jó. Polemistánk erőfeszítései dacára megállapítható, miben ért egyet Demszky és Fodor. Mindenben – a Fideszről. Mindketten nagyon károsnak tartják a fiatal demokráciára nézve a Fidesz kormányzását. Azt gondolják, hogy Orbánnak ismét ellenzékben kellene elgondolkodnia azon, jól sáfárkodott-e a tehetségével és a bizalommal.

Ezen a kákan nem található csomó. Mégis, számomra érthetetlen okból, még ebben is kétséget kívánnak támasztani. Egyrészt megrójják Demszkyt, hogy túlságosan nagyot gondol, amikor Orbánt le szeretné váltani. Másrészt, mivelhogy az MSZP mellett sem kötelezte el magát, rögtön hozzáteszik, hogy dehogyan akarja leváltani Orbánt, valójában csak a minisztere szeretne lenni. Ami kissé gyerekes feltételezés az egyetlen magyar politikusról, aki Orbánék bokazenéje közepette nem féltette a lábát. Minden választó tud erről a folytatólagos csatáról kettejük között.

Demszky nem csupán szavakban bírálja a Fideszt, hanem valóságosan is mozgásba hozta az Orbánék lebénította jogállamot. Korlátok közé szorította a gátlástalanságot, reményt keltett azokban, akik hinni szeretnének a polgári jogegyenlőségben.

Az persze igaz, hogy Demszkynek nem kizárólagos üzenete a Fidesz bírálata. Fodor Gábornak sem. Nem jó kortesei az SZDSZ-nek, akik a Fidesszel szembeni „gyengeség” jelének veszik Demszkytől, hogy nem egyetemes politikusa.

Van bizonyos feladatkerülés annak a szaporázásában, hogy a Fidesz nem jó gondnoka a jogállamnak; hogy lecsúszott a jobboldali lejtőn; hogy már a MIÉP-pel gyakorolja az együttműködést tagadó színjátékot, amelyet egyszer már

Torgyánnal is előadtak. Ezek súlyos igazságok, de talán senki sincs ma már a volt vagy lehetséges SZDSZ-szavazók között, aki mindezt ne értené. Mindenki mindent tud, a király meztelen. Az igazi feladat megérteni: miért húzódnak inkább félre a bizonytalanok közé? Miért nem vonják le ebből a

következtetést, hogy ideje visszatérniük az SZDSZ-hez? Számos felmérés szerint egymillió ilyen kiábrándult szavazó van. Közös jellegzetességük, hogy az MSZP-re semmiképp nem szavaznának. Vajon az SZDSZ azért marad észrevétlen a számukra, mert még mindig nem elég hangosan szidja Orbánt? Legyünk erősek: éppen azért, mert ezt nem tekintik hitelesen szabad demokrata üzenetnek.

De hát miért nem? Ki volna jobb őre a demokráciának, a jogállamnak, az állami önmérsékletnek, a sajtó függetlenségének, a tisztességes közigazgatásnak, a

szabad vállalkozásnak, a szegények iránti szolidaritásnak, mint mindezek előharcosa, az SZDSZ?

„Nos, mindez szép, de nem hiteles mindaddig, amíg nem vagytok a helyeteken” – mondják azok, akik a szocialistákra kötött hazafias, ám önmegsemmisítő koalíciónk után a Fideszhez távoztak. Pontosan azért távoztak, mert úgy érezték, mi magunk adtuk fel a saját helyünket, olyanokhoz kötve a szekerünket, akiknek kisebb gondjuk is nagyobb, mint a mi értekeink. „Mit kerestek ti a szocialisták oldalán? Számunkra nem túl meggyőző, ha a szocialistákkal való »rivalizálás« abban a sportágban folyik, hogy ki szapulja tehetségesebben a Fideszt. Akkor a »rivális« csak azt jelenti: »szövetéses«.

Várjuk a garanciát, hogy nem a Szocialista Párt számára vívjátok a bajt.” Szemben e dilemmával **Eörsi István** ezt üzenné az SZDSZ potenciális választóinak: „A Fidesz maffiózó kormányzati és tolvajlasi stílusa sokkal veszélyesebb az MSZP kormányzati és tolvajlasi stílusánál, mely klientúráját hagyományos módon toborozza és táplálja, a kijegecesedett formákra ügyelve.” (Jelentés a hold udvarából, 2000. nov. 23.) Kár, hogy az SZDSZ megszólítandó szavazói fordítva olvassák a lopás politikai közgazdaságtanát. Az ő szemükben éppen az a Fidesz legnagyobb bűne, hogy hasonlít a szocialistákra. TGM még jegecesebb választ küld a derék Fidesz-elhagyó liberálisoknak: „A mérsékelt harmadik erő, amelyet annyira áhít a józan polgárság és értelmiség... ide-oda fog csapódni. Nincs átmenet, nincs középút, nincs kiegyezés – sajnos. Visszaállt az a helyzet, amelyben a magyarországi uralkodó osztály már nem konzervatív, hanem népellenes, reakciós, ellenforradalmi.” (Két gróf, Magyar Hírlap, 2000. nov. 7.)

1990-ben azt írta: „Muca és félelem – vagy szabad demokrata többség. Nincs harmadik út.” Ha ma hasonló többséggel fogalmazna, nyerő formulája így hangzana: „Muca és félelem – vagy szocialista többség. Nincs harmadik út.”

Remek közíróink féleleműző formulái ma éppúgy páni félelmet keltenek az SZDSZ iránt, mint annak idején. De már akkoriban sem a „másik oldal” leíró durva jelző volt a legbaljósabb. Hanem a javíthatatlanul kétpólusú szemlélet. A kétpólusú világlép a félelem receptje. Erről szólt az egész átkozott huszadik század. Egyetlen kérdés van: ki kit győz le? – tudatták kommunisták, fasiszták, forradalmárok, ellenforradalmárok. A rendszer-váltó SZDSZ mai hiteles üzenete az lehet, hogy aki tízévi demokrácia után ismét két táborba akarja terelni az embereket, az visszafelé fordítja az idő kerekét.

Elnökjelöltjeinknek ma már nem elég a szívükre hallgatniuk. Nem elég elítélni a Fidesz országslását. Hosszú távú stratégia is kell a Fidesz történelmi terve ellen. Orbán arra készül, hogy kétpártrendszerre változtatja az országot, és megöli a liberális közepet. Aki a komcsiktól fél, azt átkergeti a fasi-pasikhoz, aki a fasi-pasiktól fél, azokat átlöki a komcsikhoz. Nem csupán azért udvarol a szélsőjobbnek, hogy megnyerje magának, hanem azért is, hogy tömbössé sokkolja e politika elutasítóit. Csak a Fidesz tervét „hossa”, aki képtelen kilépni az ellenzéki rutinból.

Az SZDSZ-nek akkor van stratégiája, ha lehetővé tudja tenni a csalódott Fidesz-szavazóknak, hogy elhagyhassák a Fidesz „táborát”. Akkor gyengíti Orbánt, ha a szocialistáktól független helyet kínál a csalódott polgároknak.

Toljunk a választó alá háromlábú széket. Hálás lesz, mert az biztonságosabb.

Haraszi Miklós

Az SZDSZ akkor gyengíti Orbánt, ha a szocialistáktól független helyet kínál a csalódott polgároknak.